

The regional plant for treatment of municipal waste as part of municipal waste management system

Sylwia BRZEZICKA-TESARCZYK¹

¹ Politechnika Śląska, Wydział Inżynierii Środowiska i Energetyki, Katedra Technologii i Urządzeń Zagospodarowania Odpadów, ul. Konarskiego 18, 44-100 Gliwice, tel.: 32-23-71-213, fax: 32-23-71-167, e-mail: sylwia.brzezicka@polsl.pl

Abstract

Responsibilities for management of municipal waste contained in the Act of 1 July 2011. amending the law to maintain order and cleanliness in municipalities and amending other acts (Journal of Laws No. 152, poz.897 of 2011.), and also set rules for their implementation, clearly indicate the necessity of individual municipalities join forces to meet challenges and to effectively carry out the tasks in this field. Time horizons, which is subject to keep sanctions, forcing urgent preparation for new duties raised from local governments. From 1 January 2012. municipalities will receive new eligibility and will be imposed on them obligations eg. providing construction, maintenance and operation of regional waste treatment plant for municipal waste. The article defines a regional installation for treatment of municipal waste, as part of a new waste management system and provides consistency to implement the changes enacted legislation.

Keywords: regional plant, the Act to maintain cleanliness and order in municipalities, municipal waste management system.

Streszczenie

Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych, jako element systemu gospodarki odpadami komunalnymi

Obowiązki w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi zawarte w Ustawie z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz.897 z 2011r.), a także określone zasady ich realizacji, jednoznacznie wskazują na konieczność połączenia sił poszczególnych gmin, aby sprostać wyzwaniom i efektywnie realizować zadania w tym zakresie. Horyzonty czasowe, których dotrzymanie jest obwarowane sankcjami, wymuszają pilne podjęcie przygotowań do realizacji nowych obowiązków postawionych przed samorządami lokalnymi. Z dniem 1 stycznia 2012r. gminy otrzymają nowe uprawnienia oraz zostaną nałożone na nie obowiązki, m.in. zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. W artykule zdefiniowano regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, jako element nowego systemu gospodarki odpadami oraz przedstawiono konsekwencję wdrożenia uchwalonych zmian przepisów prawnych.

Słowa kluczowe: regionalna instalacja, ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, system gospodarowania odpadami komunalnymi

1. Wstęp

Jedną z najistotniejszych zmian Ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz. U. Nr 132, poz. 622 z 1996r. z późn.zm.), która wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012r., jest zapis mówiący o uszczelnieniu obecnie funkcjonującego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i monitorowania sposobu postępowania z odpadami komunalnymi przez właścicieli nieruchomości, przedsiębiorców oraz gminy.

Jednym z nowych uprawnień i obowiązków, jakie zostały nałożone na gminy to zapewnienie budowy (własnych lub wspólnych z innymi gminami) regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

W związku z powyższym wprowadzono zakaz zbierania oraz przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych, pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do

składowania – poza regionem gospodarki odpadami komunalnymi, na obszarze którego zostały wytworzone. Pozostałe odpady komunalne (w tym selektywnie odbierane od właścicieli nieruchomości) będą podlegać zagospodarowaniu zgodnie z ogólną zasadą bliskości oraz hierarchią gospodarowania odpadami.

Sytuację tą będzie regulowała uchwała w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, która określi:

- regiony gospodarki odpadami komunalnymi;
- regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów,
- regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych niespełniające wymagań ochrony środowiska, których modernizacja nie będzie możliwa z przyczyn technicznych lub nie jest uzasadniona z przyczyn ekonomicznych.

Planowane instalacje powinny być opisane szczegółowo – rodzaj instalacji, technologia, planowane maksymalne moce przerobowe, lokalizacja na mapie regionu jeśli została ustalona.

2. Regionalna instalacja do przeróbki odpadów komunalnych

Gminy, realizując zadania polegające na zapewnieniu budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, zostały zobowiązane do:

- przeprowadzenia przetargu na wybór podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, lub
- dokonania wyboru podmiotu, który będzie budował, utrzymywał lub eksploatował regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych na zasadach określonych w ustawach: o partnerstwie publiczno prywatnym lub o koncesji na roboty budowlane lub usługi. W przypadku gdy przetarg, zakończy się wynikiem negatywnym albo gdy nie zostanie dokonany wybór partnera prywatnego albo koncesjonariusza, gmina może samodzielnie realizować zadanie polegające na budowie lub eksploatacji regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych to:

- zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 tys. mieszkańców, spełniający wymagania BAT (najlepszej dostępnej techniki) lub technologii (art. 143 ustawy Prawo ochrony środowiska – Dz.U. Nr 62, poz.627 z 2001r. z późn.zm.) zapewniający termiczne przekształcanie odpadów lub:
- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub części do odzysku,
- przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin,
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Definicję zakładu wyjaśnia art.3 pkt.48 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz.627 z 2001r. z późn. zm.). Przez zakład rozumie się jedną lub kilka instalacji wraz z terenem, do którego prowadzący instalacje posiada tytuł prawny, oraz znajdującymi się na nim urządzeniami. Przez tytuł prawny (art.3 pkt.41 POŚ) rozumie się prawo własności, użytkowanie wieczyste, trwałe zarząd, ograniczone prawo rzeczowe albo stosunek zobowiązaniowy.

Definicję instalacji wyjaśnia art.2 pkt.6 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz.627 z 2001r. z późn. zm.). Przez instalację rozumie się:

- a) stacjonarne urządzenie techniczne,
- b) zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu,
- c) budowle niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję.

Nie można uznać za regionalną instalację:

- instalacji położonych w różnych miejscach (brak spełnienia definicji zakładu),
- odrębnych instalacji, do których tytuły prawne mają różne podmioty,
- instalacji, gdzie brak jest wymaganej mocy przerobowej (nie można sumować mocy przerobowych instalacji położonych na terenie różnych zakładów),
- instalacji spełniającej tylko część wymagań zawartych w powyższej definicji regionalnej instalacji do przeróbki odpadów komunalnych.

Prowadzący regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych zostanie zobowiązany do:

- zawarcia umowy na zagospodarowanie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych lub pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania ze wszystkimi podmiotami odbierającymi odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, którzy wykonują swoją działalność w ramach regionu gospodarki odpadami komunalnymi,
- na wniosek gminy lub podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, przedstawienia kalkulacji kosztów zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, w terminie 7 dni od dnia jego złożenia.

2.1. Region gospodarki odpadami

Regionem gospodarki odpadami będzie obszar sąsiadujących ze sobą gmin liczących łącznie co najmniej 150 tys. mieszkańców lub obszar gminy liczącej powyżej 500 tys. mieszkańców.

Zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami w skład regionu mogą wchodzić gminy z sąsiednich województw, ale każdy z sejmików województwa będzie musiał podjąć stosowne uchwały w sprawie wykonania wojewódzkiego planu gospodarki odpadami i uwzględnić to przy określaniu regionów.

Na terenie regionu będą mogły funkcjonować dwie lub więcej regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, tylko każda z instalacji będzie musiała odrębnie spełniać kryteria definicji.

2.2. Instalacja zastępcza

W nowelizacji przedmiotowej ustawy pojawia się również pojęcie instalacji zastępczej. W tym przypadku brak jest ustawowych kryteriów jakie będą musiały spełnić tego typu instalacje, więc sejmik województwa będzie posiadał tutaj swobodę wyboru - wystarczy spełnienie wymagań ogólnych (wymagania ochrony środowiska, posiadanie decyzji z zakresu odzysku lub unieszkodliwiania odpadów).

Informacje dotyczące instalacji zastępczych będą musiały znaleźć się wojewódzkim planie gospodarki odpadami i w uchwale w sprawie jego wykonania. Instalacja zastępcza będzie musiała być wyznaczona i będzie nią:

- inna regionalna instalacja,
- instalacja niespełniająca wymagań dla regionalnej instalacji,
- instalacja położona na obszarze tego regionu lub poza nim (wyjątek od „regionalnej” zasady bliskości).

Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów to instalacje wskazane do przyjmowania odpadów z regionu do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych lub w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn.

Do czasu wejścia w życie uchwał w sprawie wykonania wojewódzkich planów gospodarki odpadami (nie dłużej niż do 1 lipca 2012 r.), podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości przekazuje odebrane od nich zmieszane odpady komunalne odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, do instalacji położonej najbliżej miejsca wytwarzania odpadów, przy zachowaniu hierarchii postępowania z odpadami.

3. Podsumowanie

Przygotowanie i efektywna realizacja przedsięwzięcia, jakim jest regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych wymaga odpowiedniej ilości strumienia odpadów, zapewnienia pokaznych środków

finansowych, a także czasu. W związku z powyższym już dzisiaj małe i średnie gminy muszą się zrzeczyć, by zdążyć na czas. Rekomendowaną formą zrzeszenia będą związki komunalne, które będą mogły tworzyć akty prawa miejscowego w imieniu gmin. Gminy bądź związki komunalne będą musiały przeprowadzić przetarg, założyć spółkę partnerstwa publiczno-prywatnego, wybrać koncesjonariusza do budowy lub eksploatacji regionalnej instalacji. Oczywistą sprawą jest, iż w każdej z tych form inaczej rozłożone są zyski oraz ryzyko i odpowiedzialność.

Czas jaki pozostał do wejścia w życie nowelizacji przedmiotowej ustawy zbliża się nieuchronnie dużymi krokami. Czas przygotowania i realizacji tego przedsięwzięcia, jakim jest regionalna instalacja ok. 5 lat. Już dzisiaj należy przygotowywać się do wyboru formy organizacyjnej, by zdążyć na czas i uniknąć ewentualnych sankcji, a przede wszystkim – zapewnić należyte rozwiązania w zagospodarowaniu odpadów.

Na tą chwilę istnieje bardzo mało instalacji, które mogą zostać zakwalifikowane, jako instalacje regionalne. Niezbędne będą zatem wysokie nakłady na budowę nowych lub rozbudowę obecnych instalacji, które dotychczas są zarządzane przez gminy lub spółki gminne, w celu spełnienia wymogów ustawy o odpadach oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Z drugiej jednak strony obecnie funkcjonujące instalacje w prywatnych rękach będą prawdopodobnie kończyły swoją działalność z uwagi na brak możliwości (brak rentowności) ich przekształcenia w regionalne instalacje.

Wdrożenie uchwalonych zmian przepisów prawnych oraz wynikających z nich konsekwencji organizacyjnych, technicznych i technologicznych powinno znacząco ułatwić organizację zintegrowanych, regionalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi.

Literatura

1. Manczarski P.: Regionalna instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych – aspekty praktyczne. Politechnika Warszawska. Wydział Inżynierii Środowiska.
 2. Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu i czystości porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz.622 z 1996r. z późn. zm.).
 3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz.627 z 2001r. z późn. zm.).
 4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz.628 z 2001r. z późn. zm.).
 5. Ustawa z dnia 1 lipca 2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz.897 z 2011r.).
 6. Wiśniewska K.: Gospodarka odpadami komunalnymi w województwie pomorskim w świetle planowanych zmian legislacyjnych. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. Gdańsk. maj 2011r.
-